

РЕШЕНИЕ

№ 1212

гр. София, 10.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 7-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на трети октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Камелия Първанова

Членове: Златина Рубиева
Димитър Мирчев

при участието на секретаря Елеонора Тр. Михайлова
като разгледа докладваното от Димитър Мирчев Въззивно гражданско дело
№ 20221000500969 по описа за 2022 година

Производството е по чл. 258 и следващите от ГПК.

С решение № 266357 от 03.11.2021 г. по гр. д. № 3839/2017 г. по описа на Софийски градски съд, ГО, I-12 състав, Прокуратурата на Република България (ПРБ) е осъдена да заплати на ищеца З. Н. Х. с ЕГН: ***** от гр. *** сумата от 10 000 (десет хиляди) лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, както и сумата от 560 /петстотин и шестдесет/ лева, представляваща обезщетение за имуществени вреди - по искове по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ поради незаконно обвинение в извършването на престъпление по чл. 354а, ал. 1, предл. 4 НК, за което е бил оправдан с влязла в сила присъда на СГС, НО, 10 с-в по НОХД № 5346/2013 г. ведно със законната лихва върху тези суми, считано от 28.03.2017 г. до окончателното им изплащане. Исковите претенции са отхвърлени като неоснователни за горниците, а именно – за над 10 000 лв. до 36 140 лв. /относно моралните вреди/ и за над 560 лв. до 16 380 лв. /относно имуществените вреди/. Съдът се е разпоредил и с отговорността за разноси, като е определил ПРБ да заплати 462 лв. на ищеца и 350 лв. на СГС.

Постановеното решение е обжалвано, както от Софийската градска прокуратура, така и от ищеца З. Х. със самостоятелни въззивни жалби. От тяхното съдържание може да се направи извод, че се оспорва единствено преценката на съда по чл. 52 ЗЗД, т.е. има само спор относно това дали е справедливо присъденото обезщетение за неимуществени вреди или не? Според представителите на Прокуратурата, не било ясно как съдът е стигнал до извода, че 10 000 лв. отговарят на критерия за справедливост по чл. 52 ЗЗД, обезщетението било

високо и следвало да намали. Обратна е позицията на ищеца-въззивник, който намира, че тази сума не е адекватна на материалния закон и следвало да се завиши до посочените с исковата молба 36 140 лв.

Ишецът е депозирал писмен отговор на жалбата на ПРБ, в който същата се намира за неоснователна, а от страна на Прокуратурата не е подаден отговор по реда на чл. 263 ГПК. Пред настоящата инстанция не са събрани нови доказателства.

САС констатира, че въззивните жалби са подадени в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК, отговарят на изискванията по чл. 260 и 261 ГПК и са допустими. Решението на СГС е влязло в сила, като необжалвано от никого, в частта му относно определеното обезщетение за имуществени вреди, поради което този въпрос няма да бъде изследван от САС.

По същество:

Страните в производството не спорят помежду си, а и събраните по делото доказателства удостоверяват, че спрямо ищцовата страна е налице фактическият състав на отговорността на ПРБ по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ. Това е така, тъй като З. Н. Х. е бил задържан от органите на полицията на 08.12.2011 г., като обвиняем в извършване на престъпление по чл. 354а, ал.1, предл.2 НК, като му е взета МНО „Задържане под стража“. Не се спори още, че в ареста, той е бил около два месеца и половина /от 08.12.2011 г. до 21.02.2012 г./, след което го е напуснал, тъй като съдът е изменил мярката за неотклонение от „Задържане под стража“ в „Парична гаранция“ в размер от 3000 лв.

СГП внесли на 22.11.2013 г. обвинителен акт спрямо Х. за извършване на престъпление по чл. 354а, ал. 1, предл. 4 НК, за което е било образувано дело в СГС, НО, 10 с-в, а именно - НОХД № 5346/2013 г. По това дело, ишецът бил оправдан с Присъда от 10.02.2015 г., която била първоначално протестирана от СГП, но след изготвяне на мотивите от съда, протестът бил оттеглен и така първоинстанционната присъда влязла в сила на 22.04.2016 г.

Съгласно т. 13 от ТР № 3 от 22.04.2004 г. на ОСГК на ВКС по тълк.д. № 3/2004 г., ако лицето е оправдано или образуваното наказателно производство е прекратено, държавата отговаря по чл. 2, т. 2 ЗОДВПГ (сега чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ). Точка 4 от същото ТР указва, че отговорността на държавата за вреди от незаконни действия на правозащитните органи възниква от момента на влизане в сила на оправдателната присъда за извършено престъпление. От този момент държавните органи изпадат в забава, дължат лихва върху размера на присъденото обезщетение и започва да тече погасителната давност за реализиране отговорността на държавата.

За да е налице отговорността на държавата следва да бъде доказана вредата, причинната връзка между действията на органите по чл. 2 от закона и вредоносния резултат, като тежестта на доказване е на ищеца. Всяка страна е длъжна да установи фактите, на които основава своето искане - аргумент от чл. 154, ал. 1 ГПК.

Ето защо, искът за обезщетяване на неимуществени вреди от незаконното обвинение в извършване на престъпление, за което лицето е оправдано, намира своето основание в закона.

Решението на градския съд е валидно и допустимо, а по останалите въпроси съдът е обвързан от оплакванията в жалбите и следва да се произнесе само по тях /чл. 269 ГПК/. В този смисъл, пред САС е налице единствено спор по приложението на чл. 52 ЗЗД.

При определяне на размера на присъденото обезщетение за неимуществени вреди следва да се вземат предвид правно значимите и установени в съдебната практика фактори, имащи отношение към определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди, а именно - времето, в което се е развивало цялото наказателно производство, дали инкриминираното деяние се квалифицира като "тежко" предвид чл. 93, т. 7 НК, здравословното състояние на ищеца и отразяването на обвинението върху здравето му, взетата мярка за неотклонение, евентуална разгласа по медиите, ако има такава и т. н.

В този смисъл, следва да се посочи, че в процеса са доказани пълно и главно фактите, че деянието, в което бил обвинен /а впоследствие и подсъдим/ З. Х. е "тежко" по смисъла на чл. 93, т. 7 НК, тъй като се предвижда наказание, което може да достигне повече от пет години „лишаване от свобода“, както и това, че случаят е бил медийно разгласен – вж. вестникарски материали, както и от интернет-страници, приложени на л. 27 до 31 от първоинстанционното дело. Ищецът е посочен като „Катаджията с коката“ /л. 27/, „дишал ацетон и гълтал виагра преди секс“ /л. 28/ в материал от вестник „24 часа“. Що се отнася до медийните публикации на л. 29-31, то те увреждат с по-малък интензитет З. Х., защото в тях, той или не е посочен поименно, или е с инициали „З.Х“, които не дават яснота на читателите за коя конкретна личност става дума

От показанията на свидетеля Л. Г. Г. /разпитана в първата инстанция/ - вж. на л. 92 и 93, се установява, че същата е била негов адвокат в процесното наказателно производство, което приключило с оправдателна присъда. Процесът продължил около пет години. След започване на делото, З. Х. много се променил. Преди това бил жизнерадостен човек, готов да помогне на всеки, но след това се затворил в себе си и станал друг човек. Видяла го да плаче в ареста. Отслабнал в ареста с 10 кг, но и след излизането му, хората около него започнали да го отбягват. Имал страх да не му подхвърлят пак наркотици в колата, спрял да кара други в автомобила си и се притеснявал да кара кола.

Преди задържането си, З. работел в Пътна полиция като автоконтрольор, но делото провалило кариерата му, като бил уволнен. ВАС го възстановил на работа в МВР с решение през 2013 г., но му било отнето разрешителното да носи оръжие. Впоследствие му били разрешили пак да носи оръжие, но само през работно време. Криел от майка си за делото, да не се притесни, защото бил от малък град и тя живеела там, но сестра му и до ден –днешен, не разговаряла с него, защото считала, че той уронил доброто име на семейството. Бил останал без работа и бил затруднен да обслужва задълженията си /наем, вноски по кредит и др./, наложило се да продаде притежавани от него идеални части на безценица. Имал и приятелка, която го изоставила по време на делото. Знаел и за медийните публикации.

Други доказателства за търпените неимуществени вреди не са ангажирани.

При повдигнатия и от двамата въззивници спорен пред настоящата инстанция въпрос за

преценката на съда по приложението на чл. 52 ЗЗД, то следва да се посочи, че размерът на обезщетенията за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост след преценка на всички конкретни обективно съществуващи обстоятелства, с оглед особеностите на всеки конкретен случай и при наличие на причинна връзка с незаконните актове на правозащитните органи (ППВС № 4/23.12.1968 г. и т. р. № 3/22.04.2005 г. по тълк. д. № 3/2004 г., ОСГК, ВКС). Обстоятелства от значение за размера на обезщетението са тежестта на престъплението, за което е било повдигнато незаконно обвинение; продължителността на незаконното наказателно преследване; интензитетът на мерките на процесуална принуда; броят и продължителността на извършените с негово участие процесуални действия; начинът, по който обвинението се е отразило върху пострадалия с оглед личността му и начина на живот; рефлектирало ли е обвинението върху професионалната реализация на пострадалия, на общественото доверие и социалните му контакти; отраженията в личната му емоционална сфера, здравословното му състояние и пр. фактори, които следва да се преценяват съобразно конкретните обстоятелства за всеки отделен случай.

В конкретния казус, наказателното производство е продължило около пет години, като ищецът е бил около два месеца и половина задържан под стража, а след това, мярката му за неотклонение е била променена в по-лека. Бил е обвинен в престъпление, което е „тежко“ по смисъла на чл. 93, т. 7 НК, имало е и медийни публикации по случая. Обсъдените по-горе гласни доказателства сочат, че наказателното производство се е отразило негативно на Х., но все пак, не в изключително голяма степен, а по-скоро, в рамките на обичайните за всеки един друг гражданин, който би попаднал в аналогична ситуация.

Съдът следва да държи сметка, че моралните страдания са търпени в периода 2011-2016 г., когато социално-икономическата ситуация в страната е била различна от сегашната, вкл. и от гледна точка на присъждащите главници по обезщетения за неимуществени вреди. Следва, разбира се, да се отчете и служебното качество, което е имал Х. към момента на повдигане на обвиненията спрямо него /автоконтрольор в СДВР-ПП/, но все пак престъплението, в което е бил обвинен, не е свързано със службата му.

Като обстоятелства, обуславящи по-нисък размер на обезщетението в случая следва да се ценят липсата на отражение на претърпения стрес върху физическото здраве на въззивника. Отчита се и фактът, че производството е протекло в разумен срок (около 2 години), без провеждане на съдебната фаза в процеса.

При съобразяване с дадените задължителни указания на съдилищата в ППВС № 4/1968 г. и ППВС № 4/1961 г. на Върховния съд, и при внимателна преценка на обсъдените по-горе доказателства по делото, САС в настоящия си състав, намира, че обезщетението за морални вреди правилно е определено от градския съд на сума в размер от 10 000 лв., поради което решението следва да се потвърди изцяло в обжалваната му част.

Претендираните от процесуалния представител на физическото лице разноски са в размер на 5 лв. заплатена държавна такса и адвокатски хонорар в размер на 2000 лв., платен в брой. Представителят на Прокуратурата е направил възразение за прекомерност на заплатения адвокатски хонорар, което съдът намира за основателно. Въззивната жалба на Х. е

неоснователна, при което таксата от 5 лева следва да остане за негова сметка, а като се вземе предвид обжалваемия интерес по въззивната жалба на ПРБ /която също е оставена без уважение/, то съдът намира, че следва да се присъди в тежест на институцията адвокатско възнаграждение от 1000 лв. или наполовина от търсената от лицето сума.

Воден от горното, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 266357 от 03.11.2021 г. по гр. д. № 3839/2017 г. по описа на Софийски градски съд, ГО, I-12 състав в обжалваната му част.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България на основание чл. 78, ал. 3 ГПК да заплати на З. Н. Х. направени от него разноски пред втората инстанция в размер на 1000 (хиляда) лева.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховния касационен съд на Република България в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____